

Unraveling the Scandinavian exception: *A cross-sectional study into the influence of effective integration policy and type of welfare state regime on support for right-wing populist parties across eight Western European countries*

Thesis supervisor: T. (Tim) van Meurs MSc
Course coordinator: Dr. T. (Thomas) Swerts
Date: 27 juni 2021
Word count: 8879

By: Sven Strating¹

¹ 478366ss@student.eur.nl / Sven.strating@live.nl (✉)

Abstract

The aim of this research is, in the first place, to explain the influence of integration policy and type of welfare state regime on support for right-wing populist parties. Second, it provides an answer regarding the ongoing discussion of the so-called '*Scandinavian exception*'. Hereby, social democratic countries such as Denmark, Norway, and Sweden did not see the same surge in votes for right-wing populists during the twenty-first century as compared to other (non-social democratic) Western-European nations. Finally, this research contributes to the explanatory power of the Power Resource Theory and Labeling Theory through the Integrated Threat Theory. In this study, I used both Logistic regression and Mediation analysis ($n = 9,998$) across eight countries, to answer the main question: "*To what extent does the type of welfare state regime and the degree of effective integration policies influence support for right-wing populist parties in Western Europe, and can this be explained by perceived threat towards immigrants?*". On the one hand, this study revealed no significant effect of the type of welfare state regime on support for right-wing populist parties. On the other hand, I discovered that more perceived threats against immigrants resulted in more chances of voting for right-wing populist parties, and that this relationship can (partially) be explained by the effectiveness of the integration policy. The '*Scandinavian exception*' is, therefore, rather a consequence of its policies towards immigrants than the existence of a social-democratic welfare state.

Keywords: right-wing populist parties, welfare state regime, integration policy, perceived threat, immigrants, Scandinavia, Western-Europe

Inleiding

“Het Nederlandse volk wil helemaal geen multiculti”, zei Geert Wilders van de Partij voor de Vrijheid (PVV) in 2013. Andere politici in West-Europa verzetten zich ook tegen de aanwezigheid en komst van migranten. Zo stelde Marine Le Pen (2015) dat Frankrijk “(should) expel foreigners who preach hatred on our soil” en verspreidde het extreemrechtse Alternative für Deutschland (AfD) een kleurplaat met karikaturen van etnische minderheden (BBC, 2020).

Volgens Breznau (2018) neemt steun voor rechts-populistische partijen gestaagd toe in West-Europa sinds sprake is van een verhoging in het aantal migranten vanaf 1980. Ondanks dat dit klopt voor landen als Duitsland, Frankrijk en Nederland geldt dit niet voor Noord-Europese landen zoals Noorwegen en Zweden. Eerder onderzoek heeft daarbij aangetoond dat, in het bijzonder voor Scandinavië, rechts-populisme niet aanslaat, omdat ‘natives’ (met een preciaire sociaaleconomische positie) zich niet of minder bedreigd voelen ten aanzien van etnische minderheden dan inwoners uit andere West-Europese landen (Andersen & Bjørklund, 1990).

Een verklaring hiervoor is de *Power-Resource Theory*. Scandinavische landen hebben namelijk een gedeeld economisch raamwerk waar overheden actief bijhouden in hoeverre sprake is van competitie rondom schaarse hulpbronnen zoals banen en inkomen. Vervolgens wordt veelal gestreefd naar een zo gelijk mogelijke samenleving via hoge belastingen voor inwoners uit het bovenste percentiel (zie o.a. Rydgren, 2002; Goldschmidt & Rydgren, 2018), en zou dit er toe leiden dat culturele spanningen kleiner worden (zie o.a. Meuleman, 2011; Schlueter, Schmidt, & Wagner, 2008; Schlueter & Scheepers, 2010; Semyonov, Raijman, & Gorodzeisky, 2006; Bobo, 1999; Jackson, 1993). Dit in tegenstelling tot landen als het Verenigd Koninkrijk en Nederland met respectievelijk een ‘liberale’ en ‘conservatieve’ variant van de verzorgingsstaat waarbij inwoners meer zelfverantwoording hebben (Ivarsflaten, 2008; Fenger, 2007).

Alhoewel andere onderzoekers de *Power-Resource Theory* uitgebreid hebben getest, is dit vooral gedaan op de relatie tussen het type welvaartsstaat en welvaartschauvinisme – lees het idee dat welvaartsstaatarrangementen zoals kinderopvang en zorg beperkt moet worden tot de ‘oorspronkelijke’ bevolking. Oftewel, er zijn weinig studies verricht naar de (directe) relatie tussen het soort welvaartsstaatreforme en steun voor rechts-populistische partijen (zie o.a. Larsen, 2006; Van der Waal, De Koster, & Van Oorschot, 2013). Ook is er in voorgaande modellen geen rekening gehouden met de voorspellende waarde van het integratiebeleid op steun voor rechts-populisme. Volgens MIPEX (2014) zouden Noorwegen en Zweden namelijk – naast het feit dat het sociaaldemocratische welvaartsstaten zijn – zeer effectief integratiebeleid

hebben (zie ook Tabel 6, Bijlage 3). Hierbij lukt het enerzijds om mensen economisch en sociaal te integreren, waardoor claims van rechts-populisten over migranten niet gelegitimeerd kunnen worden. Anderzijds zorgt goed integratiebeleid er volgens de *Labeling Theory* voor dat stereotypes en vooroordelen worden ‘afgeleerd’, met als gevolg minder waargenomen bedreiging ten aanzien van migranten (zie o.a. Podobnik, Kirbis, Koprcina, & Stanley, 2019; Andersson, Bråmås, & Holmqvist, 2010; De Haas, Castles, & Miller, 2020; Schneider & Ingram, 1993; Becker, 1963).

Omdat tot nu toe geen onderzoek bekend is waarin zowel het type welvaartsstaat als de mate van effectief integratiebeleid gecombineerd worden tot een model welke steun voor rechts-populisme verklaard, en achterhaald wordt of beide predictors gemedieerd worden via waargenomen bedreiging ten aanzien van migranten, maak ik gebruik van de volgende hoofdvraag: *”In hoeverre heeft het type welvaartsstaat en de mate van effectief integratiebeleid invloed op steun voor rechts-populistische partijen in West-Europa, en kan dit verklaard worden via waargenomen bedreiging ten opzichte van migranten?”*

Naast een mogelijk antwoord op de theorie achter het ‘succes’ van Scandinavische landen, met in het bijzonder Noorwegen en Zweden, in de ‘strijd’ tegen rechts-populisme biedt dit onderzoek ook maatschappelijke handvatten. Volgens Stavrakakis et al. (2017) is de aanwezigheid van rechts-populisten in het parlement namelijk een gevaar voor zowel de democratie als veiligheid. Zo kunnen via publieke kanalen gewelddadige (en onware) claims ten opzichte van minderheden genormaliseerd worden, en mobiliseert men extreemrechtse ideologieën, waaronder Neonazisme. Recent onderzoek heeft daarbij laten zien dat rechts-radicalisme op dit moment zelfs een grotere dreiging vormt voor de nationale veiligheid in West-Europa dan terrorisme van religieuze of extreemlinkse aard (McAlexander, 2020; Koehler, 2016). Het is daarom belangrijk dat beleidsmakers en politici kennis nemen van de mechanismen achter de opkomst van recht-populisme, en hier effectief op reageren.

Dit artikel is als volgt gestructureerd. Allereerst vindt in het theoretisch kader een debat plaats rondom bestaande theorieën en concepten, vervolgens geef ik een overzicht van de gebruikte methoden en technieken, daarna een rapportage van de resultaten en tot slot presenter ik de conclusie en discussie.

Theoretisch kader

Rechts-populisme

Rechts-populistische partijen zijn lastig te positioneren in het huidige politieke landschap. Ze zijn namelijk niet zo zeer ideologisch rechts, maar kennen wel een anti-gelijkheidselement, in

het bijzonder tegen mensen met een migratieachtergrond en ‘van buitenaf’ (Betz, 2001). Volgens Lucardie (2008) en Decker (2008) wordt daarbij economisch liberalisme gecombineerd met nationalisme en anti-immigratieretoriek. Voorbeelden hiervan zijn pleiten voor meer politieagenten en zorgpersoneel, minder belastingen en geld voor overheidsdiensten en een streng immigratie- en integratiebeleid, waaronder ‘deportatie’ van vluchtelingen en specifieke minderheidsgroepen (Lucardie, 2008; Decker, 2008; Rydgren, 2008).

Deze manier van politiek bedrijven bereikte in West-Europa een hoogtepunt tijdens de Tweede Wereldoorlog waarna het voor lange tijd geen aanhang meer vond (Greven, 2016). Dit veranderde rond 1970 door de komst van ‘gastarbeiders’ en migranten uit voormalige kolonies (Stavrakakis et al., 2017). Volgens de *Scapegoat Theory* bood de aanwezigheid van deze ‘vreemdelingen’ namelijk de mogelijkheid om migranten de schuld te geven van persoonlijke problemen (Ballantine, Roberts, & Korgen, 2018; Rydgren, 2008). Zo stellen Marine Le Pen (FN) en Geert Wilders (PVV) dat migranten de oorzaak zijn van lange wachttijden voor een sociale huurwoning, en benadrukt de *Sverigedemokraterna* (SD) dat Zweden ‘geterroriseerd’ wordt door migranten met een niet-westerse achtergrond zonder rekening te houden met toenemende werkloosheid als oorzaak van crimineel gedrag (Rydgren, 2008).

Integrated threat hypothesis

Omdat rechts-populistische partijen hun anti-immigratieretoriek zien als een cruciaal standpunt dat hen onderscheidt van traditionele partijen (zie o.a. Ivarsflaten, 2008; Van der Brug, Fennema, & Tillie, 2005) zou ongenoegen met betrekking tot migranten een van de belangrijkste predictors zijn voor mensen die stemmen op extreemrechtse partijen (Lubbers, Gijsberts, & Scheepers, 2002; Norris, 2005; Rydgren, 2008). Volgens de *Integrated Threat Theory* heeft deze onvrede vooral te maken met de mate van waargenomen economische en culturele bedreiging ten opzichte van migranten (Stephan & Stephan, 2000).

Westerse maatschappijen maken namelijk vanaf de jaren 80’ een proces door van “(...) *excessively rapid change or dramatic upheaval, [whereby] particular sections of the population see their values being eroded, or suffer disorientation*” (Decker, 2008, p. 122). Dit is enerzijds de oorzaak van toenemende migratie en uitbreiding van de Europese Unie (EU), waardoor het idee ontstaat dat ‘de nationale identiteit’ verloren gaat (Norris, 2005; Giugni, Koopmans, Passy, & Statham, 2005). Anderzijds zorgt een toename van economische afhankelijkheid voor meer concurrentie op de arbeidsmarkt, omdat werk wordt geoutsourcet naar het buitenland. Tegelijk is sprake van een stijging in het aantal goedkope arbeidskrachten (lees migranten), met als gevolg minder baanzekerheid voor de ‘natives’ (Alderson & Nielsen, 2002; Gritzalis, Kandias,

& Virvilis, 2011). Volgens Van der Waal et al. (2013) hebben deze ontwikkelingen gezorgd voor een proces van ‘*othering*’ – lees het verloop waarbij individuen verschil markeren tussen groepen mensen; in dit geval door zowel concurrentie om schaarse middelen (lees banen en inkomen) als waargenomen discrepantie rondom culturele gebruiken – waardoor uiteindelijk een strijd is ontstaan tussen ‘wij’ (‘de *natives*’) en ‘zij’ (‘de migranten’) (zie ook Schinkel, 2013; Van Reekum, 2016; Bowles & Gintis, 2000; Schneider & Ingram, 1993).

Alhoewel de *Integrated Treath Theory* gebruik maakt van een onderscheid tussen waargenomen bedreiging in culturele en economische zin is sprake van een aanhoudende discussie over de relatie tussen beide onderdelen. Eerder onderzoek heeft namelijk aangetoond dat ‘waargenomen bedreiging’ vooral bestaat uit een cultureel component – zoals het verlies van ‘de nationale identiteit’ – (zie o.a. Sniderman, Hagendoorn, & Prior, 2004; Sniderman & Hagendoorn, 2007), terwijl andere studies vaststellen dat, met name voor de arbeidersklasse, economische bedreiging een belangrijke rol speelt (zie o.a. Golder, 2003; Dancygier, 2010; Swank & Betz, 2003). Recent onderzoek van Lubbers (2008) en Hainmueller en Hiscox (2007) heeft echter gevonden dat gecontroleerd voor sociale klasse zowel waargenomen economische als culturele dreiging het gevolg is van *prejudice* (lees vooroordelen). Beide componenten correleren daarbij met elkaar en kunnen gezien worden als één vorm van waargenomen bedreiging.

Naast de invloed van waargenomen bedreiging op steun voor rechts-populistische partijen is binnen de *Integrated Treath Theory* onzekerheid over de rol van het aantal migranten in een land. Sommige onderzoekers stellen daarbij dat de eerdergenoemde relatie altijd standhoudt, ongeacht het percentage migranten in een land (zie o.a. Schneider, 2008; Sides & Citrin, 2007; Arzheimer & Carter, 2006; Lucassen & Lubbers, 2012; Norris, 2005; Rydgren, 2008), terwijl andere studies gevonden hebben dat sprake is van een *threshold* rondom het aantal inwoners met een migratieachtergrond (zie o.a. Schneider, 2008; Knigge, 1998; Lubbers et al., 2002; Swank & Betz, 2003). Volgens Golder (2003) slaat de retoriek van rechts-populisten bij lage aantallen migranten in een land dan niet aan bij de bevolking, omdat aannames lastig geverifieerd kunnen worden. Met andere woorden: de veronderstelde bedreiging die rechts-populisten claimen, wordt door een ‘gebrek’ aan migranten niet direct waargenomen bij inwoners zonder migratieachtergrond.

Om een antwoord te geven op mijn hoofdvraag zal ik daarom allereerst de *Integrated Treath Theory* repliceren. Ik verwacht hierbij dat inwoners die meer waargenomen bedreiging ervaren ten aanzien van migranten, meer kans hebben op steun voor een rechts-populistische

partij (H1a). Daarnaast ga ik ervan uit dat dit verband versterkt wordt door het percentage mensen met een migratieachtergrond in een land (H1b).

Welvaartsstaathypothese

Ondanks dat men de relatie tussen waargenomen bedreiging en steun voor rechts-populistische partijen al eerder heeft vastgesteld (zie o.a. Lubbers et al., 2002; Norris, 2005; Rydgren, 2008) en nog steeds discussie is over de modererende werking hierop van het aandeel migranten in een land (zie o.a. Schneider, 2008; Sides & Citrin, 2007; Arzheimer & Carter, 2006; Schneider, 2008; Knigge, 1998; Lubbers et al., 2002) is vaak weinig aandacht voor de rol van institutionele variabelen als predictor van rechts-populistisch stemgedrag. Eerdere studies hebben namelijk aangetoond dat rechts-populistische partijen niet in elk land een significant deel krijgen van het aantal stemmen. Zo hebben anti-immigratiepartijen geen meerderheid in Scandinavische landen zoals Zweden, Denemarken en Noorwegen (Rydgren, 2002; Oskarson & Demker, 2013; Albertazzi & McDonnell, 2008), terwijl hun aandeel gestaag toeneemt in Nederland, België en Frankrijk (Pauwels, 2014; Ivaldi, 2019).

Een van de redenen hiervoor is mogelijk de focus van het soort publieke debat in landen met andere welvaartsstaatregimes – met deze laatste wordt bedoeld: het samenhangende geheel van de mate waarin en manier waarop een overheid burgers ondersteund (Larsen, 2006; Van der Waal et al., 2013; Fenger, 2007). Volgens March en Olsen (1996) creëren welvaartsstaten namelijk een frame over armen, werklozen en migranten. Rechts-populistische partijen zouden hier vervolgens op inspelen via welvaartschauvinisme (Van der Waal, 2010; Mewes & Mau, 2012). Oftewel, het idee dat welvaartsarrangementen, zoals gratis kinderopvang of een uitkering, “*should be restricted to ‘our own’*” – lees de ‘oorspronkelijke’ bevolking (Andersen & Bjørklund, 1990, p. 212). Voorbeelden hiervan zijn Wilders’ statement in 2010 dat “*(...) the welfare state no longer is a shield for the weak, but a withdrawal counter for lazy immigrants, for ‘Ali’ and ‘Fatima’**” en het partijprogramma van Vlaams Belang (VB) (2012) waaruit duidelijk wordt dat “*(...) the welfare state is not intended for ‘hammock immigrants’.*”

In de literatuur kunnen drie type welvaartsstaten onderscheiden worden, achtereenvolgens: sociaaldemocratische, conservatieve en liberale regimes (Esping-Andersen, 1990). Volgens Esping-Andersen (1990) streven sociaaldemocratische welvaartsstaten – zoals in Scandinavië – daarbij naar een inclusieve samenleving en behandelen zij elke inwoner zo gelijk mogelijk. Dit wordt onder andere bereikt door inkomensverschillen te minimaliseren,

* Veelvoorkomende namen onder Nederlanders met een Marokkaanse migratieachtergrond (Fenger, 2018).

gratis onderwijs en het aanbieden van basisbanen (Mau & Burkhardt, 2009; Esping-Andersen, 1990; Fenger, 2007). Conservatieve verzorgingsstaten – zoals in Nederland, Frankrijk, Duitsland en België – kiezen echter niet voor sociale gelijkheid, maar rechtvaardigheid, in het bijzonder bij het aangaan van een relatie tussen werkgever en werknemer. De kosten van welvaartsarrangementen komen hierbij deels voor rekening van de burger en deels de staat (Esping-Andersen, 1997; Fenger, 2007). Tot slot benadrukken liberale welvaartsstaten in bijvoorbeeld het Verenigd Koninkrijk en Ierland privaat eigendom. Zo komt de betaling van kinderopvang en zorg voor rekening van inwoners (Esping-Andersen, 1990; Fenger, 2007).

Volgens de *Power-Resource Theory* zijn mensen uit sociaaldemocratische welvaartsstaten daarbij meer solidair ten aanzien van migranten dan inwoners uit conservatieve en liberale regimes (Andersen & Bjørklund, 1990). Dit komt door hoge mate van nivellering, een minimaal inkomen (lees uitkering) en arbeidsmarktmogelijkheden in de vorm van basisbanen (Larsen, 2006; Esping-Andersen, 1990). Hierdoor is minder competitie rondom schaarse middelen en verschil in sociale klasse, waardoor de kans dat een ‘nieuwkomer’ gezien wordt als een bedreiging afneemt, en dus geen ‘conflict’ ontstaat door een ‘wij-zij’-mentaliteit (Lucassen & Lubbers, 2012; Hjorth, 2015). Ook leidt het gebrek aan ‘wij-zij’-denken tot het voortbestaan van *class voting*. (Arbeids)migranten worden namelijk niet geclassificeerd als ‘outsiders’, maar geassocieerd met de ‘arbeidersklasse’. Een voorbeeld hiervan is een stabiel aantal stemmen van de middenklasse voor traditionele arbeiderspartijen (lees partijen met een sociaaldemocratische of socialistische signatuur) in Scandinavië, ondanks een groeiend percentage migranten, met als gevolg weinig potentieel electoraat voor rechts-populisten (Blomqvist & Green-Pedersen, 2004).

Het directe effect van het type welvaartsstaat op steun voor rechts-populistisch stemgedrag focust echter vooral op publieke beeldvorming en *class voting* – welke voortkomen uit competitie rondom schaarse hulpbronnen. Volgens Crepaz en Damron (2009) moet ook aandacht zijn voor het indirecte effect. Omdat minder financiële concurrentie tussen inwoners van sociaaldemocratische welvaartsstaten leidt tot een afname van de mate waarin economische bedreiging wordt ervaren – met als gevolg minder ‘wij-zij’-denken (zie o.a. Lucassen & Lubbers, 2012; Alderson & Nielsen, 2002; Kandias et al., 2011; Andersen & Bjørklund, 1990) – ontstaat namelijk een gebrek aan potentiële stereotypes en vooroordelen (zie Lubbers, 2008; Hainmueller & Hiscox, 2007). Claims van rechts-populisten rondom migranten slaan daardoor lastiger of niet aan bij kiezers. Met andere woorden, het potentiële electoraat van rechts-populisten legt geen impliciete associatie meer tussen de woorden ‘migrant’ en ‘gevaar’, terwijl dit wel nodig is voor hun stem (Arendt, Marquart, & Matthes, 2015; Ivarsflaten, 2008).

Al met al is weinig onderzoek verricht naar de relatie tussen het type welvaartsstaat van een land en steun voor rechts-populistische partijen. Enerzijds hebben studies van onder andere Larsen (2006) en Van der Waal et al. (2013) gevonden dat inwoners uit sociaaldemocratische landen minder neigen tot welvaartschauvnisme, maar is niet gekeken of het type welvaartsstaat invloed had op een stem voor rechts-populistische partijen. Anderzijds hebben Swank en Betz (2003) en Afonso (2015) een mitigerend effect gevonden van sociaaldemocratische welvaartsstaatsregimes op steun voor rechts-populisme, maar beperkt het resultaat zich tot deze twee studies, en is niet gekeken naar de mediërende rol van waargenomen bedreiging met betrekking tot migranten.

Ter beantwoording van zowel mijn hoofdvraag als het gat in de literatuur verwacht ik daarom dat mensen uit sociaaldemocratische welvaartsstaatsregimes minder kans hebben om te stemmen op een rechts-populistische partij dan mensen uit conservatieve en liberale regimes (H2a), en dat dit verklaard kan worden via waargenomen bedreiging ten aanzien van migranten (H2b).

Integratiehypothese

Naast de invloed van het type welvaartsstaat op steun voor rechts-populistische partijen is nauwelijks aandacht voor de mate van effectief integratiebeleid. Een van de weinige studies (zie Podobnik et al., 2019) heeft daarbij aangetoond dat effectief integratiebeleid leidt tot minder kans op rechts-populistisch stemgedrag. Rechts-populisten claimen namelijk – naast vormen van economische bedreiging – dat culturele verschillen tussen Europese meerderheden en niet-Europese minderheden, in het bijzonder Moslims, ‘onoverbrugbaar’ zijn (zie o.a. Norris, 2005; Sniderman et al., 2004; Sniderman & Hagendoorn, 2007). Eerder onderzoek heeft echter laten zien dat dit ‘contrast’ verschilt per land en met name afhankelijk is van hun score op het integratiebeleid dat gevoerd wordt. Scandinavische landen welke een ‘effectief’ integratiebeleid voeren, met in het bijzonder Zweden, zijn daarbij het meest pro-immigratie en Hongarije het minst. Inwoners uit landen als Nederland, België en Frankrijk – met een ‘gemiddeld’ integratiebeleid – positioneren zich te midden van deze gedachtewisseling (Hainmueller & Hiscox, 2007; Podobnik et al., 2019).

Volgens Andersson et al. (2010) zorgt goed integratiebeleid er namelijk voor dat enerzijds sprake is van structurele integratie waarbij gestreefd wordt naar zo min mogelijk werklozen onder minderheidsgroepen (zie o.a. Goldschmidt & Rydgren, 2018), en anderzijds sociale integratie waarbij intensief contact is tussen mensen zonder en met migratieachtergrond (Allport, 1954; Musterd & Ostendorf, 2007; De Haas et al., 2020). Matig integratiebeleid

veroorzaakt daarentegen stereotypering (Schneider & Ingram, 1993). Signalen van desintegratie bij migranten – oftewel, het idee dat iemand ‘anders’ is en niet voldoet aan de norm – worden hierbij gebruikt voor stigmatisering (Sniderman et al., 2004). Zo zouden volgens de *Labeling Theory* van Becker (1963) etiketten kunnen ontstaan als ‘lui’ of ‘gewelddadig’. Deze worden geïnternaliseerd met als gevolg vooroordelen (lees *prejudice*; zie Allport, 1954; zie eerdere quotes van SD, Geert Wilders en VB); een bepaalde attitude met betrekking tot een groep mensen (Fiske, 1998).

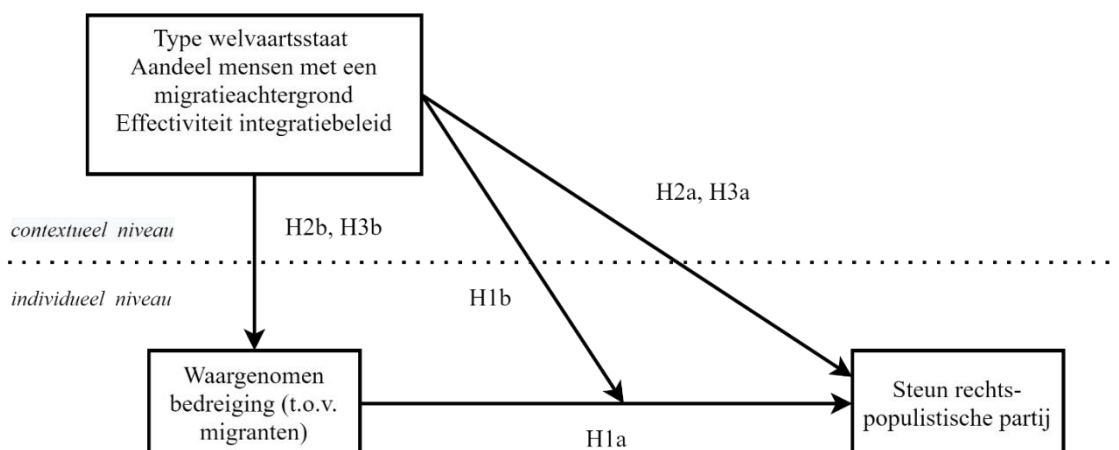
Stereotypes en vooroordelen zouden uiteindelijk gepaard gaan met een gevoel van *intergroup threat* (Fiske, 1998). Een verzameling mensen veronderstelt dan dat sprake is van een bedreiging van buitenaf (Fiske, 1998). In dit geval komt dat door het internaliseren van vooroordelen over migranten. Het proces van ‘*othering*’ wordt namelijk sterker, met als gevolg een strijd tussen ‘wij’ (‘de *natives*’) en ‘zij’ (‘de migranten’) (Schinkel, 2013; Van Reekum, 2016; Bowles & Gintis, 2000; Schneider & Ingram, 1993; De Koster, Achterberg, & Van der Waal, 2012).

Al met al is nog weinig onderzoek verricht naar de invloed van effectief integratiebeleid op rechts-populistisch stemgedrag. Ik verwacht op basis van de literatuur en eerdere studies daarom het volgende: des te effectiever het integratiebeleid van een land, des te minder kans dat een inwoner zonder migratieachtergrond stemt op een rechts-populistische partij (H3a), en dit kan verklaard worden via (minder) waargenomen bedreiging (H3b).

In Figuur 1 kan een overzicht gevonden worden van alle verwachtingen.

Figuur 1

Conceptueel model aan de hand van predictors op contextniveau en individueel niveau welke steun voor een rechts-populistische partij voorspellen.

Methoden en technieken

Dataset

Mijn onderzoek maakte gebruik van secundaire data verzameld door de European Social Survey (ESS) uit 2014. De ESS is een enquête welke de sociale structuur waarneemt van 21 Europese landen. Dit wordt gedaan door het meten van attitudes, geloofsovertuigingen en gedragspatronen (ESS, 2020). Ik koos voor het jaar 2014, omdat dit de meest recente data was die het mogelijk maakte om zowel keuze voor politieke partij te bestuderen als waargenomen bedreiging ten opzichte van migranten (ESS, 2021).

Volgens de ESS (2021) is gekozen voor een *probability sampling method* waarbij een respondent met dezelfde kenmerken in elk land evenveel kans had om gekozen te worden (Babbie, 2016). Dit is vervolgens vergeleken met de populatieregisters van lokale overheden (zie bijvoorbeeld in Nederland Centraal Bureau voor de Statistiek). Er is hierbij gestreefd naar een zo representatief mogelijke steekproef. Om ervoor te zorgen dat de data niet *skewed* is, heb ik gebruik gemaakt van een gewicht welke *under-estimated errors* minimaliseert (zie ESS, 2021).

Van alle 21 landen zijn België, Nederland, Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, Ierland, Frankrijk, Denemarken, Noorwegen en Zweden met elkaar vergeleken. Ik heb deze landen gekozen, omdat (1) België, Nederland en Duitsland een gedeeld institutioneel raamwerk hebben welke spurieuze verbanden voorkomt rondom stemkeuze – denk bijvoorbeeld aan ‘strategisch’ stemmen – (Przeworsky & Teune, 1970), (2) Het Verenigd Koninkrijk en Ierland de enige landen zijn in West-Europa met een liberale verzorgingsstaat (Fenger, 2007) en (3) Denemarken, Noorwegen en Zweden een gedeelde opzet hebben voor zowel de economie als democratie (Esping-Andersen, 1990).

Rechts-populisme

Omdat dit onderzoek gericht was op het achterhalen van een stem voor rechts-populistische partijen, met in het bijzonder de kans hierop, is gekozen voor een dichotome uitkomstvariabele. Dit is gedaan aan de hand van de volgende vraag: “*Which party did you vote for in that (lees ‘the last’ [country]) election [in month/year]?*” Het antwoord is vervolgens geclassificeerd als 1 (‘populistisch’) of 0 (‘niet rechts-populistisch’). Ik heb deze indeling gemaakt op basis van bestaande literatuur. Een overzicht kan gevonden worden in Tabel 1.

Tabel 1*Rechts-populistische partijen naar land*

Land	Rechts-populistische partij(en)
België	Vlaams Belang; Front National / Démocratie Nationale; Parti Populaire ^d
Nederland	Partij voor de Vrijheid ^a
Duitsland	Alternative für Deutschland; Nationaldemokratische Partei Deutschlands ^e
Verenigd Koninkrijk	UK Independence Party ^b
Ierland	^f
Frankrijk	Front National ^a
Denemarken	Dansk Folkeparti ^a
Noorwegen	Framstegspartiet ^c
Zweden	Sverigedemokraterna ^b

Noot. ^aPauwels (2014, p. 4). ^bMalik (2014, p. 16). ^cRøren en Todd (2014, p. 23). ^dDandoy (2014, p. 202). ^eDecker (2008, p. 119).

^f Volgens O'Malley (2008) kent Ierland door een historie van emigratie en een complexe relatie met geweld welke voortkomt uit ethno-nationalisme in Noord-Ierland geen populistische partijen aan de rechterkant van het politieke spectrum.

Kenmerken van een land

Allereerst is het type welvaartsstaat geoperationaliseerd aan de hand van een bestaande indeling. Ik heb hierbij gekozen voor de classificatie van Fenger (2007). De auteur combineert namelijk zowel de klassieke rangschikking van Esping-Andersen (1990) als de kritiek hierop, in het bijzonder het weglaten van 'twijfelgevallen' zoals postcommunistische landen of centraal Europa. Een overzicht van deze indeling kan gevonden worden in Tabel 2. Omdat Ierland geen rechts-populistische partijen kent, heb ik ervoor gekozen om liberale en conservatieve welvaartsstaten samen te voegen tot 'niet-sociaaldemocratische' regimes. Het Verenigd Koninkrijk zou anders het enige land zijn met een liberaal regime met als gevolg minder betrouwbare resultaten.

Tabel 2*Type welvaartsstaatregime naar land*

Land	Welvaartsstaatregime
België	Conservatief
Nederland	Conservatief
Duitsland	Conservatief
Verenigd Koninkrijk	Liberaal
Ierland	Liberaal
Frankrijk	Conservatief
Denemarken	Sociaaldemocratisch
Noorwegen	Sociaaldemocratisch
Zweden	Sociaaldemocratisch

Noot. Aangepast van “Welfare regimes in Central and Eastern Europe: Incorporating post-communist countries in a welfare regime typology”, door Fenger, M., 2007, *CIIS*, 3, pp. 20–24.

Naast het type welvaartsstaat is de mate van effectief integratiebeleid in een land gemeten aan de hand van de Migrant integration policy index (MIPEX). Deze maatstaaf omvat het gemiddelde van acht beleidsgebieden, achtereenvolgens: (1) arbeidsmarktparticipatie- en mobiliteit, (2) de mate van mogelijkheid tot familiereünie, (3) onderwijskansen- en participatie, (4) [de mate van mogelijkheid tot] politieke participatie, (5) de mate van toegang tot permanent verblijf, (6) de mate van toegang tot het verkrijgen een nationaliteit, (7) de sterkte van antidiscriminatiewetten en (8) de mate van toegang tot gezondheidszorg. Hierbij is een score toegekend tussen 0 en 100. Des te hoger de score, des te beter de integratie van migranten (MIPEX, 2021). Eerder onderzoek van Podobnik et al. (2019) heeft daarbij aangetoond dat deze proxy effectief is voor landen met ‘oude democratieën’, om precies te zijn: België, Nederland, Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, Ierland, Frankrijk, Denemarken, Noorwegen en Zweden.

Tot slot is het totaal aandeel mensen met een migratieachtergrond bepaald door het samenvoegen van het percentage inwoners die geboren is in een ander land dan het land van bestemming (lees ‘eerste generatie migranten’) en het percentage inwoners dat tenminste één ouder heeft die geboren is in het buitenland (lees ‘tweede generatie migranten’). Een overzicht per land kan gevonden worden in Tabel 3. De data is geaggregeerd en afkomstig van Eurostat, Centraal Bureau voor de Statistiek (NL), Denmarks Statistik (DK) en Statistisk sentralbyrå (NO).

Tabel 3*Aandeel inwoners zonder en met migratieachtergrond naar land ¹*

Land	Percentage inwoners zonder migratieachtergrond	Percentage inwoners met migratieachtergrond		Totaal percentage inwoners met een migratieachtergrond
		Eerste generatie	Tweede generatie	
België	72,2	16,5	11,0	27,5
Nederland	78,6*	10,8*	10,6*	21,4*
Duitsland	78,6	15,9	5,5	21,4
Verenigd Koninkrijk	71,5	16,8	9,2	26,0
Ierland	n/d	n/d	n/d	n/d
Frankrijk	68,9	12,5	14,3	26,8
Denemarken	88,5**	8,8**	2,7**	11,5**
Noorwegen	80,5***	12,4***	7,1***	19,5***
Zweden	68,9	19,6	11,2	30,8

Noot. Herdrukt van “First and second-generation immigrants – statistics on main characteristics”, door Eurostat, 2016.

¹ Het verschil tot 100 procent komt door non-response en onbekende cases (Eurostat, 2016).

* Eigen berekeningen voor Nederland (zie Centraal Bureau voor de Statistiek).

** Eigen berekeningen voor Denemarken (zie Danmarks Statistik).

*** Eigen berekeningen voor Noorwegen (zie Statistisk sentralbyrå).

Waargenomen bedreiging ten aanzien van migranten

In dit onderzoek is de mate van waargenomen bedreiging ten aanzien van migranten gemeten aan de hand van differentiële stellingen. Hierbij is voor het meten van economische bedreiging gevraagd of mensen met een migratieachtergrond banen afpakken of creëren, gemiddeld meer gebruik maken van de welvaartsstaat dan ‘natives’ of meer bijdragen dan gebruik van maken en of immigranten goed of slecht zijn voor de economie. Culturele bedreiging bestond uit twee items. Enerzijds werd gevraagd of immigranten religieuze tradities ondermijnen of verrijken, en anderzijds of immigranten het culturele leven ondermijnen of verrijken. Tot slot waren er twee algemene vragen: (1) “maken immigranten problemen met criminaliteit slechter of beter?” en (2) “maken immigranten een land een betere of slechtere plek om te wonen?” Deze items hadden allemaal een schaal van nul (lees een ‘negatieve’ associatie met betrekking tot migranten) tot tien (lees een ‘positieve’ associatie met betrekking tot migranten) (zie ESS,

2021). Ik heb ter beantwoording van mijn hypotheses ervoor gekozen om de vragen te hercoderen waarbij nul staat voor een positieve associatie en tien een negatieve associatie.

Aan de hand van een factoranalyse met PCA ($n = 14,517$) is vastgesteld dat alle componenten per land een eigenwaarde (λ) hadden groter dan één. Dit betekent dat sprake was van een enkele dimensie, namelijk ‘waargenomen bedreiging ten aanzien van migranten’. Hierbij was de verklaarde variantie 55,68 procent. Ook was de KMO-test voor adequate steekproeven hoog (0,884). Ik heb vervolgens aan de hand van alle zeven items een betrouwbaarheidsanalyse uitgevoerd. De Cronbach’s alfa (α) was hierbij gemiddeld groter dan 0,865, oftewel goed en had een bereik van 0,829 tot 0,899. Tot slot bestond de uiteindelijke schaal uit het gemiddelde van alle vragen en moest een respondent elk item hebben beantwoord.

Controlevariabelen

Om te voorkomen dat mijn resultaat werd beïnvloed door endogeniteit koos ik ervoor om *confounders* mee te nemen. Ik beperkte mij op basis van de variabelen in de ESS-dataset tot iemands leeftijd, gender, migratieachtergrond, opleidingsniveau (in jaren), woonsituatie (drie niveaus: grootstedelijk, stedelijk en landelijk), huishoudinkomen (in percentielen), mate van religiositeit (zelf gerapporteerd), of iemand werkloos is en of iemand samenwoont.

Tot slot kunnen de beschrijvende statistieken per variabele naar land gevonden worden in Tabel 5 (zie Bijlage 1).

Statistisch model

Om mijn hypotheses te testen is gebruik gemaakt van zowel meervoudige lineaire als logistische regressie in IBM SPSS Statistics 27. De steekproef bestond hierbij uit inwoners die hun stem hebben uitgebracht in België, Nederland, Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Denemarken, Noorwegen of Zweden en op alle variabelen een antwoord hadden gegeven ($n = 9,998$). Voordat ik mijn analyse heb verricht, is gekeken of sprake was van *outliers*, correcte meetniveaus en multicollineariteit.

Ik heb aan de ene kant gekozen voor logistische regressie, omdat de uitkomstvariabele dichotoom was (iemand heeft wel of niet gestemd op een rechts-populistische partij). Aan de andere kant vereiste mijn mediatie-analyses voor H2b en H3b (lees X op M) een lineaire regressie. De afhankelijke variabele ‘waargenomen bedreiging ten aanzien van migranten’ was namelijk continu.

Tot slot zijn de bèta's (β_A^*) voor mijn mediatie verkregen door het standaardiseren van de predictors in MS Excel. Ik heb dit gedaan omdat SPSS geen *standardized coefficients* genereerd voor logistische regressie. De volgende formule is hiervoor gebruikt, waarin s_x staat voor de sample standaarddeviatie van predictor X_i (zie ook Menard, 2004):

$$\beta_A^* = \beta(s_x) \quad (1)$$

Een overzicht van alle computercode en berekeningen in MS Excel kan gevonden worden via GitHub/SvenSvld/Bachelorproject. Ook staat in Bijlage 4 een uittreksel van de syntax met essentiële commando's.

Resultaten

Hypothese I

Ik ging er in mijn eerste hypothese vanuit dat inwoners die meer waargenomen bedreiging ervaren ten aanzien van migranten meer kans hebben op steun voor een rechts-populistische partij. Deze verwachting is bekrachtigd. Hierbij is gevonden dat voor controle op externe variabelen elke stijging in waargenomen bedreiging leidt tot een toename van 0,622 in de log odds van rechts-populisme (zie Tabel 4, Model 1). Ook was dit resultaat statistisch significant ($p < 0,001$). Een overzicht van de kansverdeling kan gevonden worden in Figuur 3 (zie Bijlage 2).

Ondanks een bekrachtiging van het eerste deel van H1 is voor het tweede deel geen significant verband gevonden ($B = 0,007$, $p = 0,310$). Met andere woorden, het percentage migranten in een land heeft geen invloed op de relatie tussen waargenomen bedreiging en steun voor rechts-populistische partijen. Daarnaast was het aandeel inwoners met een migratieachtergrond in een land geen significante predictor van steun voor rechts-populistische partijen ($B = -0,061$, $p = 0,145$; zie Tabel 4, Model 2).

Hypothese II a

Voor mijn tweede hypothese (deel a) is getest in hoeverre het type welvaartsstaatregime invloed heeft op de kans dat iemand stemt op een rechts-populistische partij. Ik heb daarbij gevonden dat inwoners uit sociaaldemocratische regimes niet per se minder (of meer) kans hebben op steun voor een rechts-populistische partij dan inwoners uit liberale en conservatieve welvaartsstaten ($B = 0,173$, $p = 0,126$; zie Tabel 4, Model 3).

Tabel 4

Parameterschattingen voor logistische regressie op steun voor rechts-populistische partijen (n = 9,998)

	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4
	<i>B (SE)</i>	<i>B (SE)</i>	<i>B (SE)</i>	<i>B (SE)</i>
<i>Onafhankelijke variabelen</i>				
Waargenomen bedreiging (ten aanzien van migranten)	0,622 (0,023)***	0,466 (0,161)***		
Sociaaldemocratisch MIPEX			0,173 (0,113)	-0,025 (0,006)***
<i>Contextvariabele</i>				
Percentage mensen met een migratieachtergrond		-0,061 (0,042)		
<i>Interactie-effect</i>				
Waargenomen bedreiging*Percentage mensen met een migratieachtergrond		0,007 (0,007)		
<i>Controlevariabelen</i>				
Leeftijd	-0,017 (0,002)***	-0,017 (0,002)***	-0,018 (0,002)***	-0,018 (0,002)***
Gender (1=Man)	0,390 (0,077)***	0,390 (0,077)***	0,260 (0,073)***	0,258 (0,073)***
Migratieachtergrond	-0,058 (0,220)	-0,044 (0,220)	-0,186 (0,203)	-0,208 (0,203)
Aantal jaar opleiding	-0,045 (0,012)***	-0,045 (0,012)***	-0,114 (0,012)***	-0,117 (0,012)***
ref. (deciel 1)				
Huishoudinkomen (deciel 2)	0,591 (0,194)**	0,596 (0,194)**	0,517 (0,182)**	0,510 (0,182)
Huishoudinkomen (deciel 3)	0,550 (0,192)**	0,554 (0,192)**	0,365 (0,181)*	0,352 (0,181)
Huishoudinkomen (deciel 4)	0,388 (0,196)*	0,392 (0,196)*	0,179 (0,186)	0,181 (0,186)

(Vervolgd)

Tabel 4 (Vervolg)

	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4
	<i>B (SE)</i>	<i>B (SE)</i>	<i>B (SE)</i>	<i>B (SE)</i>
Huishoudinkomen (decieel 5)	0,177 (0,201)	0,181 (0,202)	0,069 (0,190)	0,062 (0,190)
Huishoudinkomen (decieel 6)	0,301 (0,200)	0,302 (0,201)	0,023 (0,189)	0,016 (0,189)
Huishoudinkomen (decieel 7)	0,257 (0,201)	0,271 (0,201)	-0,105 (0,191)	-0,115 (0,191)
Huishoudinkomen (decieel 8)	0,229 (0,203)	0,239 (0,203)	-0,167 (0,193)	-0,162 (0,193)
Huishoudinkomen (decieel 9)	-0,141 (0,225)	-0,127 (0,226)	-0,635 (0,215)**	-0,628 (0,215)**
Huishoudinkomen (decieel 10)	-0,222 (0,224)	-0,215 (0,224)	-0,616 (0,214)**	-0,605 (0,214)**
Mate van religiositeit (zelf gerapporteerd)	-0,045 (0,013)***	-0,045 (0,013)***	-0,061 (0,012)***	-0,065 (0,012)***
Werkloos	-0,042 (0,187)	-0,036 (0,187)	0,103 (0,171)	0,102 (0,171)
ref. (Landelijk)				
Stedelijk	-0,053 (0,087)	-0,053 (0,087)	-0,054 (0,082)	-0,068 (0,082)
Grootstedelijk	-0,148 (0,099)	-0,153 (0,099)	-0,390 (0,095)***	-0,387 (0,095)***
Samenwonend	0,034 (0,089)	0,035 (0,089)	0,194 (0,086)*	0,176 (0,086)*
(Constante)	-4,914 (0,339)***	-3,470 (1,058)**	-0,058	1,564 (0,464)**
Nagelkerke R2	0,219	0,220	0,065	0,069
-2 Log likelihood	5187,64	5183,18	5989,09	5972,41

Bron: European Social Survey (2014), eigen berekeningen.

Noot. Gerapporteerde waarden in log odds en ongestandaardiseerd.

* $p < .050$, ** $p < .010$, *** $p < .001$

Hypothese III a

De derde hypothese (deel a) veronderstelde een negatief effect van de mate van effectief integratiebeleid op steun voor rechts-populistische partijen. Deze verwachting is bekrachtigd. Hierbij was de B -0,025 en significant ($p < 0,001$) (zie Tabel 4, Model 4). Een overzicht van de kansverdeling kan gevonden worden in Figuur 4 (zie Bijlage 2).

Mediatiehypotheses

Tot slot werd verwacht dat de relatie tussen het soort welvaartsstaat en sterkte van het integratiebeleid op steun voor rechts-populistische partijen verklaard kon worden via de mate van waargenomen bedreiging ten aanzien van migranten (respectievelijk H2b en H3b). Ik heb ter beantwoording van deze hypothesen twee mediatie-analyses uitgevoerd. Hierbij is allereerst op basis van H2a gevonden dat het totale effect (c) van het type welvaartsstaat op steun voor rechts-populistische partijen niet significant was ($B^* = 0,050$, $p = 0,126$). Ik heb toch gekozen voor een mediatie-analyse, omdat consensus is over het feit dat pad c niet per se significant hoeft te zijn voor een indirect effect van X op Y via M (Hayes, 2017).

Vervolgens is gevonden dat pad a – lees het type welvaartsstaat op waargenomen bedreiging – een negatief effect had ($B^* = -0,095$, $p < 0,001$). Met andere woorden, inwoners uit sociaaldemocratische regimes ervaren minder waargenomen bedreiging ten aanzien van migranten dan mensen uit niet-sociaaldemocratische welvaartsstaten. Ook bleek pad b – lees de mate van waargenomen bedreiging op steun voor rechts-populisme – een positief effect te hebben op de kans dat iemand stemt voor een rechts-populistische partij ($B^* = 1,064$, $p < 0,001$).

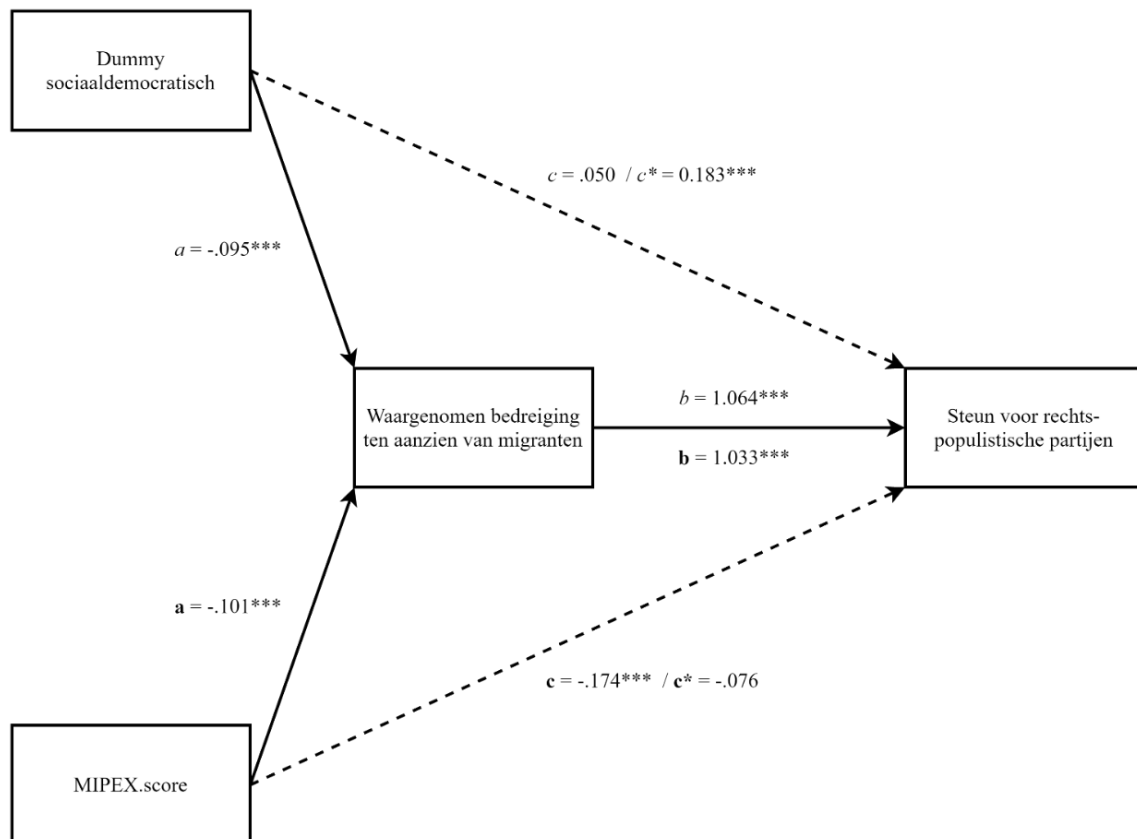
Al met al is H2b verworpen. De relatie tussen het type welvaartsstaat en steun voor rechts-populistische partijen kon niet verklaard worden via waargenomen bedreiging ten aanzien van migranten. Er was namelijk sprake van ‘inconsistente mediatie’ waarbij het directe effect (c^*) positief was, maar het indirecte effect (ab) negatief. Dit spurieuze verband bekrachtigde wel dat de relatie tussen X en Y niet bestaat, en dus ook niet gemedieerd kan worden – zie insignificant effect voor c (MacKinnon, Fairchild, & Fritz, 2007).

Ten tweede is – in lijn met H3a – gevonden dat het totale effect (c), oftewel de mate van effectief integratiebeleid op steun voor rechts-populistische partijen, negatief is ($B^* = -0,174$, $p < 0,001$). Daarnaast had de mate van effectief integratiebeleid een negatief effect op waargenomen bedreiging ten aanzien van migranten ($B^* = -0,101$, $p < 0,001$). Opvallend was dat bij controle voor M (lees waargenomen bedreiging) het verband tussen effectief integratiebeleid en steun voor rechts-populistische partijen niet meer significant was ($B^* = -$

0,076, $p = 0,094$). Volgens Baron en Kenny (1986) duidt dit op ‘volledige mediatie’. Hierbij heeft X geen invloed meer op Y na controle voor de mediator ($p_{c^*} > 0,050$).

Figuur 2

Mediatie-analyse met type welvaartsstaat, waargenomen bedreiging ten aanzien van migranten en mate van effectief integratiebeleid op steun voor rechts-populistische partijen

Noot. Gerapporteerde waarden in log odds en gestandaardiseerd.

H2b = *schuingedrukt*; H3b = **vetgedrukt**.

* $p < .050$, ** $p < .010$, *** $p < .001$

Om te testen of inderdaad sprake was van volledige mediatie is een Sobel test uitgevoerd. Ik heb gevonden dat het indirecte effect (ab) een waarde had van $-0,104$ en significant was ($t = -10,76$, $p < 0,001$), maar niet dat alles gemedieerd werd via waargenomen bedreiging. Volgens Kenny (2018) moet namelijk bij volledige mediatie minimaal 80 procent van het totale effect verklaard worden via M , terwijl dat in mijn geval 60 procent was ($ab/c = -0,104/-0,174$).

Al met al is H3b bekrachtigd. De relatie tussen de mate van effectief integratiebeleid en steun voor rechts-populistische partijen kan (gedeeltelijk) verklaard worden via waargenomen bedreiging ten aanzien van migranten.

Een overzicht van het volledige model kan gevonden worden in Figuur 2.

Conclusie en discussie

De toenemende steun voor rechts-populistische partijen in West-Europa heeft de laatste jaren veel aandacht getrokken vanuit de wetenschap. Er zijn echter nog weinig studies verricht naar de ‘Scandinavische uitzondering’ waarbij men getoetst heeft op de houdbaarheid van de Welvaartsstaathypothese en Integratiehypothese in West-Europese landen ten opzichte van Denemarken, Noorwegen en Zweden. Om deze exceptie te ontrafelen, heb ik een studie verricht langs acht landen. De onderzoeksvraag luidde daarbij als volgt: *“In hoeverre heeft het type welvaartsstaat en de mate van effectief integratiebeleid invloed op steun voor rechts-populistische partijen in West-Europa, en kan dit verklaard worden via waargenomen bedreiging ten opzichte van migranten?”*

Allereest is gevonden dat waargenomen bedreiging ten aanzien van migranten een predictor was voor steun op rechts-populistische partijen. Dit is in lijn met de *Integrated treath theory* en eerdere studies (zie o.a. Lubbers, Gijsberts, & Scheepers, 2002; Norris, 2005, Rydgren, 2008). Een mogelijke verklaring hiervoor is een snelle verandering van de sociale structuur en concurrentie op de (internationale) arbeidsmarkt in de eenentwintigste eeuw door globaliseringsprocessen. Inwoners zien namelijk eerder dan voorheen hun waarden, normen en zekerheden veranderen, in het bijzonder door toenemende migratie en uitbreiding van de EU, welke al dan niet het gevolg zijn van technologisering en kapitaalintensiteit.

Omdat rechts-populistische partijen zich expliciet onderscheiden door hun anti-immigratiehouding ging ik er vanuit dat meer migranten in een land de voorgaande relatie – oftewel, de mate van waargenomen bedreiging op steun voor rechts-populistische partijen – sterker maakt. Dit bleek echter niet zo te zijn. Mogelijke redenen hiervoor zijn dat waargenomen bedreiging ten aanzien van migranten vooral afhankelijk is van de historische context in een land en het soort migranten. Zo zou het kunnen dat meer migranten in een land met een geschiedenis van hoge *inflow* en *outflow* de relatie afzwakt, en migranten met een bepaalde achtergrond (lees ‘niet-Westers’) of precare positie op de arbeidsmarkt de relatie versterken.

Het is echter niet uitgesloten dat het ervaren van veranderende waarden, normen en zekerheden – en de daaruit voortkomende (negatieve) houding ten aanzien van migranten, met als resultaat rechts-populistisch stemgedrag – het gevolg is van het soort welvaartsstaat waarin iemand woont. Denemarken, Noorwegen en Zweden beschikken namelijk over een sterker sociaal vangnet en meer interveniërende overheid dan andere landen in West-Europa. Deze hypothese is echter verworpen, en weerlegt eerdere studies (zie o.a. Andersen & Bjørklund, 1990; Hjorth, 2015; Larsen, 2006). Dit resultaat is waarschijnlijk het gevolg van een ‘verkeerde’ aanname. Door Denemarken, Noorwegen en Zweden als een groep te classificeren, namelijk ‘sociaaldemocratisch’, wordt geen rekening gehouden met *in-between variance*. Ook heb ik daarbij de onderliggende variabelen (die kenmerkend zijn voor sociaaldemocratische welvaartsstaten) zoals het percentage werknemers dat lid is van een vakbond, het GINI-coëfficiënt en de grootte van het budget voor sociale zekerheden buiten beschouwing gelaten.

Dit onderzoek heeft wel aangetoond dat ‘*the Scandinavian exception*’, in dit geval met betrekking tot Noorwegen en Zweden, voortkomt uit de mate van effectief integratiebeleid. Dit is in lijn met het gevoel van *intergroup threat*. Door te streven naar gelijke rechten voor alle inwoners en ‘vreemdelingen’ zien mensen elkaar als gelijkwaardig, waardoor het proces van ‘*othering*’ afneemt. Hierdoor ervaart men uiteindelijk minder bedreiging ten opzichte van migranten, en blijft sociale klasse – inclusief de *issues* die daarmee gepaard gaan – een belangrijke voorspeller voor stemgedrag. Iets wat in het voordeel is van ‘gevestigde’ partijen, en ten koste gaat van rechts-populisten.

Naast het gebrek van aandacht voor *in-between variance*, oftewel het gemis van een Multilevel Analyse door *nested data*, kent dit onderzoek andere limitaties. Zo is het enerzijds lastig om iets te zeggen over de externe validiteit, omdat mijn studie cross-sectioneel is, en anderzijds is het mogelijk dat mijn resultaten niet stationair zijn. Het is daarom belangrijk dat vervolgonderzoek met alle drie deze beperkingen rekening houdt, en de onderliggende variabelen welke kenmerkend zijn voor sociaaldemocratische welvaartsstaten meeneemt.

Kortom, dit onderzoek heeft aangetoond dat het type welvaartsstaatsregime in West-Europese landen ‘*the Scandinavian exception*’ niet kan uitleggen. Wel is vastgesteld dat inwoners uit landen met een effectief integratiebeleid, in dit geval Noorwegen en Zweden, minder kans hebben op steun voor rechts-populisten, en dat dit kan worden verklaard via het ervaren van minder waargenomen bedreiging ten aanzien van migranten.

Referenties

- Afonso, A. (2015). Choosing whom to betray: Populist right-wing parties, welfare state reforms and the trade-off between office and votes. *European Political Science Review*, 7(2), 271–292. doi:10.1017/S1755773914000125
- Albertazzi, D., & McDonnell, D. (2008). *Twenty-First Century Populism: The Spectre of Western European Democracy*. London, United Kingdom: Palgrave.
- Alderson, A. S., & Nielsen, F. (2002). Globalization and the Great U-Turn: Income Inequality Trends in 16 OECD Countries. *American Journal of Sociology*, 107(5), 1244–1299. doi:10.1086/341329
- Allport, G. W. (1954). *The nature of prejudice*. New York, NY: Doubleday.
- Andersen, J. G., & Bjørklund, T. (1990). Structural changes and new cleavages: The progress parties in Denmark and Norway. *Acta Sociologica*, 33(1), 195–217.
- Andersson, R., Bråmås, Å., & Holmqvist, E. (2010). Counteracting Segregation: Swedish Policies and Experiences. *Housing Studies*, 25(2), 237–256. doi:10.1080/02673030903561859
- Arendt, F., Marquart, P., & Matthes, J. (2015). Effects of Right-Wing Populist Political Advertising on Implicit and Explicit Stereotypes. *Journal of Media Psychology*, 27, 178–189. doi:10.1027/1864-1105/a000139
- Arzheimer, K., & Carter, E. (2006). Political opportunity structures and right-wing extremist party success. *European Journal of Political Research*, 45(3), 419–443.
- Babbie, R. (2016). *The Practice of Social Research*. Boston, MA: Cengage Learning.
- Ballantine, J. H., Roberts, K. A., & Korgen, K. O. (2017). *Our Social World: Introduction to Sociology* (6th ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Baron, R. M., & Kenny, D. A. (1986). The moderator–mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51, 1173–1182.
- Becker, H. S. (1963). *Outsiders: Studies in the Sociology of Deviance*. New York, NY: Free Press.
- Betz, H.-G. (2001). Exclusionary populism in Austria, Italy, and Switzerland. *International Journal*, 56(3), 393–419.
- Bevolking; geslacht, leeftijd, generatie en migratieachtergrond, 1 januari. (2021). [Dataset]. <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/37325/table>
- Bobo, L.D. (1999). Prejudice as Group Position: Microfoundations of a Sociological Approach to Racism and Race Relations. *Journal of Social Issues*, 55(3), 445–472.
- Blomqvist, P., & Green-Pedersen, C. (2004). Defeat at Home? Issue-Ownership and Social Democratic Support in Scandinavia. *Government and Opposition*, 39(4), 587–613.
- Bowles, S., & Gintis, H. (2000). Reciprocity, Self-Interest, and the Welfare State. *Nordic Journal of Political Economy*, 26(1), 33–53.
- Branford, B., & Nowak, M. (2017, 10 februari). France elections: What makes Marine Le Pen far right? *BBC News*. Verkregen van <https://www.bbc.com/news/world-europe-38321401>
- Breznau, N. (2018). *Anti-Immigrant Parties and Western European Society: Analyzing the Role of Immigration and Forecasting Voting*. Working Paper. <https://osf.io/8hyrx/>
- Burawoy, M. (2005). 2004 American Sociological Association Presidential address: For public sociology. *The British Journal of Sociology*, 56(2), 259–294. doi:10.1111/j.1468-4446.2005.00059.x
- van der Brug, W., Fennema, M., & Tillie, J. (2005). Why some anti-immigrant parties fail and others succeed. *Comparative Political Studies*, 38, 537–573.

- Crepaz, M. M. L., & Damron, R. (2009). Constructing Tolerance: How the Welfare State Shapes Attitudes About Immigrants. *Comparative Political Studies*, 42(3), 437–463. doi:10.1177/0010414008325576
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2017). *Qualitative Inquiry and Research Design* (4de editie). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Dallinger, U. (2010). Public support for redistribution: What explains cross-national differences. *Journal of European Social Policy*, 20(4), 333–349. doi:10.1177/0958928710374373
- Dancygier, R. M. (2010). *Immigration and Conflict in Europe*. Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press.
- Dandoy, R. (2014). Regionalist parties and immigration in Belgium. In E. Hepburn, & R. Zapata-Barrero (Eds.), *The Politics of Immigration in Multi-Level States* (pp. 202–222). New York, NY: Springer.
- Decker, F. (2008). Germany: Right-wing Populist Failures and Left-wing Successes. In: D. Albertazzi, & D. McDonnell (Eds.), *Twenty-First Century Populism*. London, United Kingdom: Palgrave Macmillan.
- Esping-Andersen, G. (1990). *The Three Worlds of Welfare Capitalism*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Esping-Andersen, G. (1997). Hybrid or unique? The Japanese welfare state between Europe and America. *Journal of European Social Policy*, 7(3), 179–89. doi:10.1177/095892879700700301
- European Social Survey. (2021). *Privacy*. Verkregen van <https://www.europeansocialsurvey.org/about/privacy.html>
- European Social Survey. (2021). *Sampling*. Verkregen van https://www.europeansocialsurvey.org/methodology/ess_methodology/sampling.htm
- European Social Survey (2021). *Data and Documentation by Theme*. Verkregen van <https://www.europeansocialsurvey.org/data/module-index.html>
- Fenger, M. (2007). Welfare regimes in Central and Eastern Europe: Incorporating post-communist countries in a welfare regime typology. *Contemporary Issues and Ideas in Social Sciences*, 3(2), 1–30.
- Fenger, M. (2018). The social policy agendas of populist radical right parties in comparative perspective. *Journal of International and Comparative Social Policy*, 34(3), 188–209. doi:10.1080/21699763.2018.1483255
- Field, A. (2018). *Discovering Statistics Using IBM SPSS* (5de editie). London, United Kingdom: SAGE Publications.
- Fiske, S. T. (1998). Stereotyping, prejudice, and discrimination. In D. T. Gilbert, S. T. Fiske, & L. Gardner (Eds.), *The handbook of social psychology* (pp. 357–411). Boston, MA: McGraw-Hill.
- Gelman, A., & Hill, J. (2007). *Data Analysis Using Regression and Multilevel/Hierarchical Models*. New York, NY: Cambridge University Press.
- Giugni, M., Koopmans R., Passy F., & Statham P. (2005). Institutional and discursive opportunities for extreme right mobilization in five countries. *Mobilization*, 10, 145–62.
- Golder, M. (2003). Explaining Variation In The Success Of Extreme Right Parties In Western Europe. *Comparative Political Studies*, 36(4), 432–466. doi:10.1177/0010414003251176
- Goldschmidt, T., & Rydgren, J. (2018). *Social Distance, Immigrant Integration, and Welfare Chauvinism in Sweden* [Working Paper]. WZB Discussion Paper. <https://www.econstor.eu/handle/10419/178705>.

- Greven, T. (2016). *The rise of right-wing populism in europe and the united states: A comparative perspective*. Washington, DC: Freidrich Ebert Stiftung.
- Gritzalis, D., Kandias, M., & Virvilis, N. (2011). The insider threat in Cloud computing. *Critical Infrastructure Security*, 6983, 95–106. doi:10.1007/978-3-642-41476-3_8
- de Haas, H., Castles, S., & Miller, M. J. (2020). *The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World* (6th ed). London, United Kingdom: Red Globe Press.
- Hainmueller, J., & Hiscox, M. J. (2007). Educated preferences: Explaining attitudes toward immigration in Europe. *International Organization*, 61, 399–442. Verkregen van <https://pdfs.semanticscholar.org/4541/235581616d238d78742272ba3d554dfec47d.pdf>
- Hayes, A. F. (2017). *Introduction to Mediation* (2th ed.). New York, NY: Guilford Publications.
- Hedström, P. (2006). Explaining Social Change: An Analytical Approach. *Revista de sociologia*, 80, 73–95. doi:10.5565/rev/papers/v80n0.1770
- Hjorth, F. (2015). Who benefits? Welfare chauvinism and national stereotypes. *European Union Politics*, 17(1), 3–24. doi:10.1177/1465116515607371
- Ivaldi, G. (2019). Populism in France. In D. Stockemer (Ed.), *Populism around the world* (pp. 27–47). New York, NY: Springer.
- Ivarsflaten, E. (2005). Threatened by diversity: Why restrictive asylum and immigration policies appeal to Western Europeans. *Journal of Elections. Public Opinion & Parties*, 15, 21–45. doi:10.1080/13689880500064577
- Ivarsflaten, E. (2008). What Unites Right-Wing Populists in Western Europe? Re-examining Grievance Mobilization Models in Seven Successful Cases. *Comparative Political Studies*, 41, 13–23. doi:10.1177/0010414006294168
- Jackson, J.W. (1993). Realistic Group Conflict Theory. A Review and Evaluation of the Theoretical and Empirical Literature. *Psychological Record*, 43(3), 395–405.
- Jeffrey, D. S., Layard, R., & Helliwell, J. F. (2018). *World Happiness Report 2018*. New York, NY: Sustainable Development Solutions Network.
- Kenny, D. A. (2018). *Mediation*. davidakenny. <http://davidakenny.net/cm/mediate.htm>
- Knigge, P. (1998). The ecological correlates of right-wing extremism in Western Europe. *European Journal of Political Research*, 34, 249–279.
- Koehler, D. (2016). Right-wing extremism and terrorism in Europe. *PRISM*, 6(2), 85–104.
- de Koster, W., Achterberg, P., & van der Waal, J. (2012). The new right and the welfare state: The electoral relevance of welfare chauvinism and welfare populism in the Netherlands. *International Political Science Review*, 34(1), 3–20. doi:10.1177/0192512112455443
- Kriesi, H., Koopmans, R., Dyvendak, J. W., & Giugni, M. G. (1995). *New Social Movements in Western Europe*. Minneapolis, MN: University of Minnesota.
- Larsen, C. A. (2006). The Institutional Logic of Welfare Attitudes: How Welfare Regimes Influence Public Support. *Comparative Political Studies*, 41(2), 145–168. doi:10.1177/0010414006295234
- Lubbers, M. (2008). Regarding the Dutch ‘Nee’ to the European Constitution. *European Union Politics*, 9(1), 59–86. doi:10.1177/1465116507085957
- Lubbers, M., Gijsberts, M., & Scheepers, P. (2002). Extreme right-wing voting in Western Europe. *European Journal of Political Research*, 41, 345–378. doi:10.1111/1475-6765.00015
- Lucardie P. (2008). The Netherlands: Populism versus Pillarization. In: D. Albertazzi, & D. McDonnell (Eds.), *Twenty-First Century Populism*. London, United Kingdom: Palgrave Macmillan.

- Lucassen, G., & Lubbers, M. (2012). Who Fears What? Explaining Far-Right-Wing Preference in Europe by Distinguishing Perceived Cultural and Economic Ethnic Threats. *Comparative Political Studies*, 45(5), 547–574. doi:10.1177/0010414011427851
- MacKinnon, D. P., Fairchild, A. J., & Fritz, M. S. (2007). Mediation analysis. *Annual Review of Psychology*, 58, 593–614.
- Malik, K. (2014). Preface. In: C. Sandelind (Ed.), *European Populism and Winning the Immigration Debate* (pp. 16–22). Falun, Sweden: ScandBook.
- March, J. G., & Olsen, J. P. (1996). Institutional perspectives on political institutions. *Governance*, 9(3), 247–264. doi:10.1111/j.1468-0491.1996.tb00242.x
- Mau, S., & Burkhardt, C. (2009). Migration and Welfare State Solidarity in Western Europe. *Journal of European Social Policy*, 19, 213–229.
- McAlexander, R. J. (2020). How Are Immigration and Terrorism Related? An Analysis of Right- and Left-Wing Terrorism in Western Europe, 1980–2004. *Journal of Global Security Studies*, 5(1), 179–195. doi:10.1093/jogss/ogy048
- Meuleman, B. (2011). Perceived economic threat and anti-immigration attitudes: Effects of immigrant group size and economic conditions revisited. In E. Davidov, P. Schmidt en J. Billiet (Eds.), *Cross-cultural analysis: methods and applications* (pp. 283–312). London, United Kingdom: Taylor & Francis.
- Menard, S. (2004). Six approaches to calculating standardized logistic regression coefficients. *American Statistician*, 58, 218–223.
- Mewes, J., & Mau, S. (2012). Unraveling working-class welfare chauvinism. In S. Svallfors (Ed.), *Contested Welfare States* (119–157). Stanford, CA: Stanford University Press.
- MIPEX. (2007). *Policy Indicators Scores (2007–2019) – core set of indicators* [Dataset]. <https://www.mipex.eu/download-pdf>
- Musterd, S., & Ostendorf, W. (2007). Spatial Segregation and Integration in the Netherlands. In K. Schönwälder (Ed.), *Residential Segregation and the Integration of Immigrants: Britain, the Netherlands and Sweden* (pp. 41–60). Berlin, Germany: Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung gGmbH.
- Norris, P. (2005). *Radical right: Voters and parties in the electoral market*. Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press.
- O'Malley, E. (2008). Why is there no Radical Right Party in Ireland? *West European Politics*, 31(5), 960–977. doi:10.1080/01402380802234631
- Oskarson, M., & Demker, M. (2013). Another kind of class voting: The working-class sympathy for Sweden Democrats. In J. Rydgren (Ed.), *Class Politics and the Radical Right*. London, United Kingdom: Routledge.
- Pauwels, T. (2014). *Populism in Western Europe. Comparing Belgium, Germany and the Netherlands*. New York, NY: Routledge.
- Persons, by immigration category and sex; 1970-2021*. (2021). [Dataset]. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/en/statbank/table/05182/>
- Podobnik, B., Kirbis, I. S., Koprcina, M., & Stanley, H. (2019). Emergence of the unified right- and left-wing populism—When radical societal changes become more important than ideology. *Physica A: Statistical Mechanics and its Applications*, 517, 459–474. doi:10.1016/j.physa.2018.10.054
- Population and elections*. (2021). Statistikbanken. <https://www.statbank.dk/10024>
- Przeworsky, A., & Teune, H. (1970). *The Logic of Comparative Social Inquiry*. New York, NY: Wiley.
- Quillian, L. (2006). New Approaches to Understanding Racial Prejudice and Discrimination. *Annual Review of Sociology*, 32(1), 299–328. doi:10.1146/annurev.soc.32.061604.123132

- Redactie. (2013, 30 november). Wilders vindt koninkrijksfeest maar “vreselijke multiculti”. *Trouw*. Verkregen van <https://www.trouw.nl/nieuws/wilders-vindt-koninkrijksfeest-maar-vreselijke-multiculti~b75d4057/>
- Redactie. (2020, 19 februari). German far-right AfD accused of handing out “racist” colouring book. *BBC News*. Verkregen van <https://www.bbc.com/news/world-europe-51560041>
- Reynolds, K. J., Subašić, E., & Tindall, K. (2015). The Problem of Behaviour Change: From Social Norms to an Ingroup Focus. *Social and Personality Psychology Compass*, 9(1), 45–56. doi:10.1111/spc3.12155
- Røren, P. & Todd, J. (2014). We the People? Political Populism in the UK and Norway. *NMBU Journal of Life Sciences*, 4, 22–28.
- Rydgren, J. (2002). Radical Right Populism in Sweden. Still a Failure, But for How Long? *Scandinavian Political Studies*, 25(1), 27–56.
- Rydgren, J. (2008). Immigration Sceptics, Xenophobes or Racists? Radical Right-Wing Voting in Six West European Countries. *European Journal of Political Research*, 47(6), 737–765. doi:10.1111/j.1475-6765.2008.00784.x
- van Reekum, R. (2016). Raising the question: articulating the Dutch identity crisis through public debate. *Nations and Nationalism*, 22(3), 561–580. doi:10.1111/nana.12154
- Schinkel, W. (2013). The imagination of ‘society’ in measurements of immigrant integration. *Ethnic and Racial Studies*, 36(7), 1142–1161. doi:10.1080/01419870.2013.783709
- Schlueter, E., & Scheepers, P. (2010). The relationship between outgroup size and antioutgroup attitudes: A theoretical synthesis and empirical test of group threat-and intergroup contact theory. *Social Science Research*, 39(2), 285–295. doi:10.1016/j.ssresearch.2009.07.006
- Schlueter, E., Schmidt, P., & Wagner, U. (2008). Disentangling the Causal Relations of Perceived Group Threat and Outgroup Derogation: Cross-national Evidence from German and Russian Panel Surveys. *European Sociological Review*, 24(5), 567–581.
- Schneider, S. L. (2008). Anti-immigrant attitudes in Europe: Outgroup size and perceived ethnic threat. *European Sociological Review*, 24(1), 53–67. doi:10.1093/esr/jcm034
- Schneider, A., & Ingram, H. (1993). Social construction of target populations: Implications for politics and policy. *American Political Science Review*, 87(2), 334–347. doi:10.2307/2939044
- Semyonov, M., Rajzman, R., & Gorodzeisky, A. (2006). The Rise of Anti-Foreigner Sentiment in European Societies, 1988-2000. *American Sociological Review*, 71(3), 426–449. doi:10.1177/000312240607100304
- Sides, J., & Citrin, J. (2007). European Opinion about Immigration: The Role of Identities, Interests, and Information. *British Journal of Political Science*, 37, 477–504.
- Sniderman, P. M., & Hagendoorn, L. (2007). *Multiculturalism and its discontents in the Netherlands. When Ways of Life Collide*. Oxford, United Kingdom: PUP.
- Sniderman, P., Hagendoorn, L., & Prior, M. (2004). Predisposing factors and situational triggers: Exclusionary reactions to immigrant minorities. *American Political Science Review*, 98, 35–49. doi:10.1017/S000305540400098X
- Stavrakakis, Y., Katsambekis, G., Nikisianis, N., Kioupkiolis, A., & Siomos, T. (2017). Extreme right-wing populism in Europe: revisiting a reified association. *Critical Discourse Studies*, 14(4), 420–439. doi:10.1080/17405904.2017.1309325
- Stephan, C. W., & Stephan, W. G. (2000). The measurement of racial and ethnic identity. *International Journal of Intercultural Relations*, 24(5), 541–552. doi:10.1016/s0147-1767(00)00016-x
- Swank, D., & Betz, H.-G. (2003). Globalization, the Welfare State and Right-Wing Populism in Western Europe, *Socio-Economic Review*, 1(2), 215–245.

- Tajfel, H. (1982). Social Psychology of Intergroup Relations. *Annual Review of Psychology*, 33, 1–39. doi:10.1146/annurev.ps.33.020182.000245
- Turner, J. C. (1975). Social Comparison and Social Identity: Some Prospects for Intergroup Behavior. *European Journal of Social Psychology*, 5, 5–34. doi:10.1002/ejsp.2420050102
- van der Waal, J. (2010). *Unravelling the Global City Debate: Economic Inequality and Ethnocentrism in Contemporary Dutch Cities*. Rotterdam, Nederland: Erasmus University Rotterdam.
- van der Waal, J., De Koster, W., & Van Oorschot, W. (2013). Three Worlds of Welfare Chauvinism? How Welfare Regimes Affect Support for Distributing Welfare to Immigrants in Europe. *Journal of Comparative Policy Analysis: Research and Practice*, 15(2), 164–181. doi:10.1080/13876988.2013.785147
- Wagner, D. G. (2007). Theoretical Research Programs. *The Blackwell Encyclopedia of Sociology*, 10, 1–4. doi:10.1002/9781405165518.wbeost019

Bijlage 1.

Tabel 5

Beschrijvende statistieken per variabele naar land

	Land											
	België				Duitsland				Denemarken			
	<i>N</i>	<i>Bereik</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>N</i>	<i>Bereik</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>N</i>	<i>Bereik</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
<i>Afhankelijke variabele</i>												
Steun rechts-populistische partij	686	0-1	0,03	0,18	4603	0-1	0,05	0,21	342	0-1	0,13	0,33
<i>Individuele onafhankelijke variabele</i>												
Waargenomen bedreiging (ten aanzien van migranten)	686	1,14-10	5,58	1,58	4603	0,43-10	4,70	1,53	342	0,43-10	5,06	1,58
<i>Contextuele onafhankelijke variabele</i>												
Sociaaldemocratisch welvaartsstaatsregime	686	0-0	0,00	0,00	4603	0-0	0,00	0,00	342	1-1	1,00	0,00
Percentage inwoners met een migratieachtergrond	686	27,5-27,5	27,50	0,00	4603	21,40-21,40	21,40	0,00	342	11,50-11,50	11,50	0,00
MIPEX	686	69-69	69,00	0,00	4603	58-58	58,00	0,00	342	54-54	54,00	0,00
<i>Controlevariabelen</i>												
Leeftijd	686	18-93	50,29	17,47	4603	17-93	52,34	17,42	342	19-95	51,47	17,22
Gender	686	0-1	0,48	0,50	4603	0-1	0,50	0,50	342	0-1	0,50	0,50
Migratieachtergrond	686	0-1	0,03	0,17	4603	0-1	0,02	0,15	342	0-1	0,02	0,16
Aantal jaar opleiding	686	0-35	13,20	3,73	4603	2-40	14,02	3,29	342	0-35	12,78	4,87
Huishoudinkomen (in percentielen)	686	1-10	5,86	2,46	4603	1-10	6,08	2,75	342	1-10	5,56	2,90
Mate van religiositeit (zelf gerapporteerd)	686	0-10	4,43	3,16	4603	0-10	4,25	2,89	342	0-10	3,94	2,65
Werkloos	686	0-1	0,06	0,23	4603	0-1	0,03	0,16	342	0-1	0,05	0,22
Samenwonend	686	0-1	0,68	0,47	4603	0-1	0,69	0,46	342	0-1	0,69	0,46
Grootstedelijk	686	0-1	0,21	0,41	4603	0-1	0,29	0,46	342	0-1	0,44	0,50
Stedelijk	686	0-1	0,24	0,43	4603	0-1	0,35	0,48	342	0-1	0,30	0,46
Landelijk	686	0-1	0,55	0,50	4603	0-1	0,36	0,48	342	0-1	0,26	0,44

(Vervolgd)

Tabel 5 (Vervolgd)

	Land											
	Frankrijk				Verenigd Koninkrijk				Nederland			
	<i>N</i>	<i>Bereik</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>N</i>	<i>Bereik</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>N</i>	<i>Bereik</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
<i>Afhankelijke variabele</i>												
Steun rechts-populistische partij	2800	0-1	0,11	0,32	2780	0-1	0,07	0,25	906	0-1	0,08	0,27
<i>Individuele onafhankelijke variabele</i>												
Waargenomen bedreiging (ten aanzien van migranten)	2800	1-10	5,34	1,66	2780	0,43-10	5,31	1,90	906	1,14-10	5,14	1,29
<i>Contextuele onafhankelijke variabele</i>												
Sociaaldemocratisch welvaartsstaatsregime	2800	0-0	0,00	0,00	2780	0-0	0,00	0,00	906	0-0	0,00	0,00
Percentage inwoners met een migratieachtergrond	2800	26,8-26,8	26,80	0,00	2780	26,26	26,00	0,00	906	21,4-21,4	21,40	0,00
MIPEX	2800	56-56	56,00	0,00	2780	56-56	56,00	0,00	906	55-55	55,00	0,00
<i>Controlevariabelen</i>												
Leeftijd	2800	19-99	54,40	16,42	2780	20-94	52,99	16,63	906	19-95	51,23	16,28
Gender	2800	0-1	0,49	0,50	2780	0-1	0,50	0,50	906	0-1	0,50	0,50
Migratieachtergrond	2800	0-1	0,03	0,16	2780	0-1	0,09	0,28	906	0-1	0,04	0,19
Aantal jaar opleiding	2800	0-50	12,64	4,14	2780	0-47	14,22	3,92	906	6-30	14,24	3,65
Huishoudinkomen (in percentielen)	2800	1-10	5,90	2,67	2780	1-10	5,80	2,95	906	1-10	6,51	2,50
Mate van religiositeit (zelf gerapporteerd)	2800	0-10	4,70	3,31	2780	0-10	3,99	3,04	906	0-10	4,09	3,09
Werkloos	2800	0-1	0,04	0,20	2780	0-1	0,03	0,17	906	0-1	0,05	0,22
Samenwonend	2800	0-1	0,76	0,43	2780	0-1	0,67	0,47	906	0-1	0,77	0,42
Grootstedelijk	2800	0-1	0,30	0,46	2780	0-1	0,29	0,46	906	0-1	0,29	0,46
Stedelijk	2800	0-1	0,31	0,46	2780	0-1	0,44	0,50	906	0-1	0,26	0,44
Landelijk	2800	0-1	0,39	0,49	2780	0-1	0,27	0,44	906	0-1	0,45	0,50

(Vervolgd)

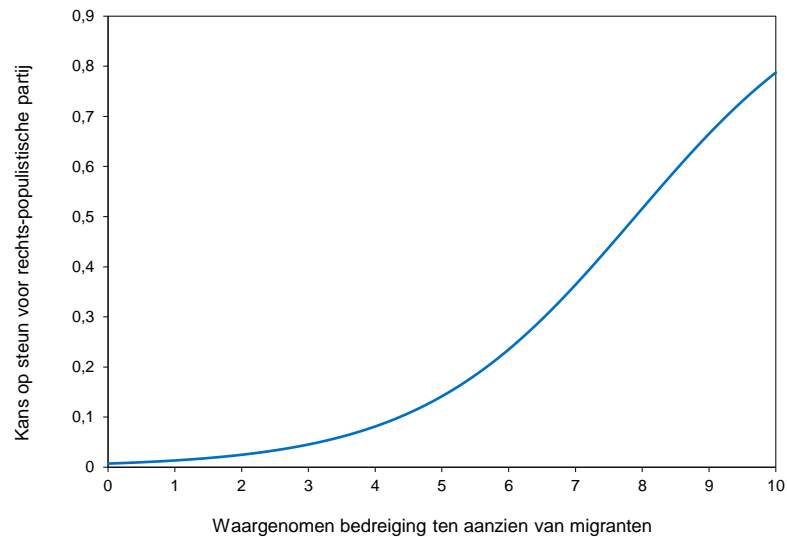
Tabel 5 (Vervolgd)

	Land							
	Noorwegen				Zweden			
	<i>N</i>	<i>Bereik</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>N</i>	<i>Bereik</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
<i>Afhankelijke variabele</i>								
Steun rechts-populistische partij	305	0-1	0,13	0,34	619	0-1	0,05	0,22
<i>Individuele onafhankelijke variabele</i>								
Waargenomen bedreiging (ten aanzien van migranten)	305	0-9,71	4,89	1,42	619	0-9,29	4,14	1,55
<i>Contextuele onafhankelijke variabele</i>								
Sociaaldemocratisch welvaartsstaatsregime	305	1-1	1,00	0,00	619	1-1	1,00	0,00
Percentage inwoners met een migratieachtergrond	305	19,5-19,5	19,50	0,00	619	30,8-30,8	30,80	0,00
MIPEX	305	71-71	71,00	0,00	619	86-86	86,00	0,00
<i>Controlevariabelen</i>								
Leeftijd	305	19-94	50,16	16,75	619	18-95	50,75	18,24
Gender	305	0-1	0,51	0,50	619	0-1	0,50	0,50
Migratieachtergrond	305	0-1	0,03	0,16	619	0-1	0,04	0,18
Aantal jaar opleiding	305	0-25	13,79	3,59	619	0-31	13,31	3,48
Huishoudinkomen (in percentielen)	305	1-10	5,32	2,76	619	1-10	6,39	2,91
Mate van religiositeit (zelf gerapporteerd)	305	0-10	3,57	2,67	619	0-10	3,08	2,73
Werkloos	305	0-1	0,02	0,15	619	0-1	0,04	0,19
Samenwonend	305	0-1	0,69	0,47	619	0-1	0,66	0,47
Grootstedelijk	305	0-1	0,32	0,47	619	0-1	0,38	0,49
Stedelijk	305	0-1	0,28	0,45	619	0-1	0,34	0,47
Landelijk	305	0-1	0,40	0,49	619	0-1	0,28	0,45

Bijlage 2.

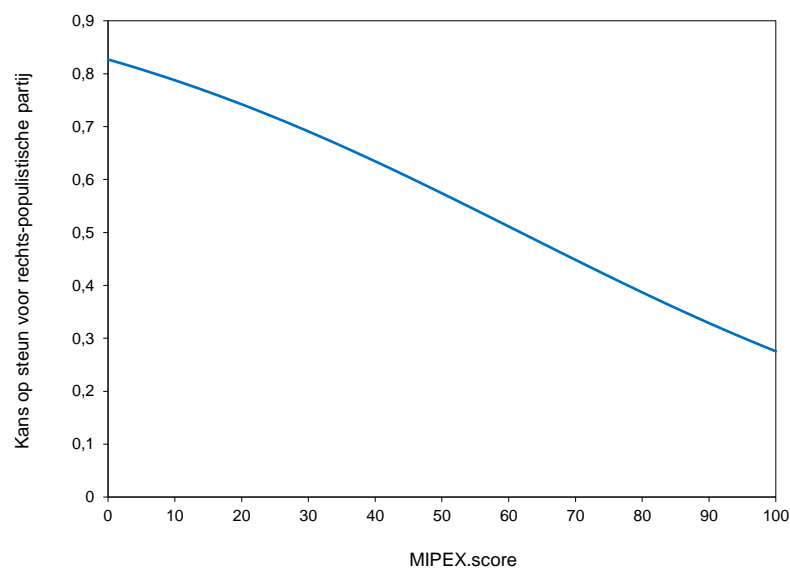
Figuur 3

Kansverdeling voor steun op rechts-populistische partijen aan de hand van waargenomen bedreiging ten aanzien van migranten

Figuur 4

Kansverdeling voor steun op rechts-populistische partijen aan de hand van effectiviteit integratiebeleid

Bijlage 3.

Tabel 6

Migrant integration policy index naar land

Land	Score
België	69
Nederland	55
Duitsland	58
Verenigd Koninkrijk	56
Frankrijk	56
Denemarken	54
Noorwegen	71
Zweden	86

Bron: MIPEX (2014).

Bijlage 4.

IBM SPSS Syntax 27 [Essentials]

```
*****
*   Title: Bachelor thesis source code
*   Author: Strating, Sven
*   Date: 11-6-2021
*   Code version: 3.sps
*   Availability: Bachelorproject/Syntax_478366ss (final).sps at main ·
SvenSvld/Bachelorproject (github.com)
*
*****

**** Factoranalyse en betrouwbaarheidsanalyse over alle items rondom waarge-
nomen bedreiging.

* Split file by cntry.
SORT CASES BY cntry.
SPLIT FILE SEPARATE BY cntry.
* Run factoranalyse per land.
FACTOR
  /VARIABLES R_Rlqueim R_Imtcjob R_Imbleco R_Imwbcrm
  R_Imwbcnt R_Imueclt R_Imbgeco
  /MISSING LISTWISE
  /ANALYSIS R_Rlqueim R_Imtcjob R_Imbleco R_Imwbcrm
  R_Imwbcnt R_Imueclt R_Imbgeco
  /PRINT INITIAL CORRELATION SIG KMO EXTRACTION ROTATION
  /FORMAT SORT BLANK(.25)
  /CRITERIA MINEIGEN(1) ITERATE(25)
  /EXTRACTION PC
  /CRITERIA ITERATE(25)
  /ROTATION PROMAX(4)
  /METHOD=CORRELATION.
* Run een betrouwbaarheidsanalyse per land.
RELIABILITY
  /VARIABLES=R_Rlqueim R_Imtcjob R_Imbleco R_Imwbcrm
  R_Imwbcnt R_Imueclt R_Imbgeco
  /SCALE('ALL VARIABLES') ALL
  /MODEL=ALPHA
  /STATISTICS=DESCRIPTIVE SCALE CORR
  /SUMMARY=TOTAL.
* Split file by cntry uitzetten.
SPLIT FILE OFF.
* Run een factoranalyse voor alle landen.
FACTOR
  /VARIABLES R_Rlqueim R_Imtcjob R_Imbleco R_Imwbcrm
  R_Imwbcnt R_Imueclt R_Imbgeco
  /MISSING LISTWISE
  /ANALYSIS R_Rlqueim R_Imtcjob R_Imbleco R_Imwbcrm
  R_Imwbcnt R_Imueclt R_Imbgeco
  /PRINT INITIAL CORRELATION SIG KMO EXTRACTION ROTATION
  /FORMAT SORT BLANK(.25)
```

```

/CRITERIA MINEIGEN(1) ITERATE(25)
/EXTRACTION PC
/CRITERIA ITERATE(25)
/ROTATION PROMAX(4)
/METHOD=CORRELATION.
* Run een betrouwbaarheidsanalyse voor alle landen.
RELIABILITY
/VARIABLES=R_Rlgueim R_Imtcjob R_Imbleco R_Imwbcrm
R_Imwbcnt R_Imueclt R_Imbgeco
/SCALE('ALL VARIABLES') ALL
/MODEL=ALPHA
/STATISTICS=DESCRIPTIVE SCALE CORR
/SUMMARY=TOTAL.

```

**** Hypothese 1a: Inwoners die meer waargenomen bedreiging rapporteren ten aanzien van migranten hebben meer kans op steun voor een rechts-populistische partij.

```

LOGISTIC REGRESSION VARIABLES dummy_rightwing
/METHOD=ENTER Threat agea R_gndr R_blgetmg eduyrs dummy_deciel2 dummy_dec
iel3 dummy_deciel4
dummy_deciel5 dummy_deciel6 dummy_deciel7 dummy_deciel8 dummy_deciel9 d
ummy_deciel10 rlgdgr
dummy_werkloos dummy_stedelijk dummy_grootstedelijk dummy_samenwonend
/CRITERIA=PIN(0.05) POUT(0.10) ITERATE(20) CUT(0.5).

```

**** Hypothese 1b: De relatie tussen waargenomen bedreiging ten aanzien van migranten en kans op steun voor een rechts-populistische partij wordt versterkt door het aantal migranten in een land.

```

LOGISTIC REGRESSION VARIABLES dummy_rightwing
/METHOD=ENTER Threat perc_migranten Cross_Threat.Percmigranten agea R_gnd
r R_blgetmg eduyrs
dummy_deciel2 dummy_deciel3 dummy_deciel4 dummy_deciel5 dummy_deciel6 d
ummy_deciel7
dummy_deciel8 dummy_deciel9 dummy_deciel10 rlgdgr dummy_werkloos dummy_
stedelijk
dummy_grootstedelijk dummy_samenwonend
/CRITERIA=PIN(0.05) POUT(0.10) ITERATE(20) CUT(0.5).

```

**** Hypothese 2a: Inwoners uit sociaaldemocratische welvaartsstaatregimes hebben minder kans op steun voor een rechts-populistisch partij dan inwoners uit een liberaal of conservatief welvaartsstaatregime.

```

LOGISTIC REGRESSION VARIABLES dummy_rightwing
/METHOD=ENTER dummy_sociaaldemocratisch agea R_gndr R_blgetmg eduyrs dumm
y_deciel2
dummy_deciel3 dummy_deciel4 dummy_deciel5 dummy_deciel6 dummy_deciel7
dummy_deciel8 dummy_deciel9 dummy_deciel10 rlgdgr dummy_werkloos
dummy_stedelijk dummy_grootstedelijk dummy_samenwonend

```

```
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) ITERATE(20) CUT(.5).
```

**** Hypothese 3a: Inwoners uit landen met een goed integratiebeleid hebben minder kans op steun voor een rechts-populistisch partij dan inwoners uit een land met een slecht integratiebeleid.

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES dummy_rightwing
/METHOD=ENTER MIPEX agea R_gndr R_blgetmg eduyrs dummy_deciel2
dummy_deciel3 dummy_deciel4 dummy_deciel5 dummy_deciel6 dummy_deciel7
dummy_deciel8 dummy_deciel9 dummy_deciel10 rlgdgr dummy_werkloos
dummy_stedelijk dummy_grootstedelijk dummy_samenwonend
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) ITERATE(20) CUT(.5).
```

**** Hypothese 2b/3b: De relatie tussen sociaaldemocratische welvaartsstaat regimes en MIPEX op steun voor rechts-populistische partijen kan verklaard worden via waargenomen bedreiging ten aanzien van migranten

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES dummy_rightwing
/METHOD=ENTER dummy_sociaaldemocratisch Threat agea R_gndr R_blgetmg eduy
rs dummy_deciel2
dummy_deciel3 dummy_deciel4 dummy_deciel5 dummy_deciel6 dummy_deciel7
dummy_deciel8 dummy_deciel9 dummy_deciel10 rlgdgr dummy_werkloos
dummy_stedelijk dummy_grootstedelijk dummy_samenwonend
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) ITERATE(20) CUT(.5).
```

```
REGRESSION
/MISSING LISTWISE
/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)
/NOORIGIN
/DEPENDENT Threat
/METHOD=ENTER dummy_sociaaldemocratisch agea R_gndr R_blgetmg eduyrs dummm
y_deciel2
dummy_deciel3 dummy_deciel4 dummy_deciel5 dummy_deciel6 dummy_deciel7
dummy_deciel8 dummy_deciel9 dummy_deciel10 rlgdgr dummy_werkloos
```

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES dummy_rightwing
/METHOD=ENTER MIPEX Threat agea R_gndr R_blgetmg eduyrs dummy_deciel2
dummy_deciel3 dummy_deciel4 dummy_deciel5 dummy_deciel6 dummy_deciel7
dummy_deciel8 dummy_deciel9 dummy_deciel10 rlgdgr dummy_werkloos
dummy_stedelijk dummy_grootstedelijk dummy_samenwonend
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) ITERATE(20) CUT(.5).
```

```
REGRESSION
/MISSING LISTWISE
/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)
/NOORIGIN
/DEPENDENT Threat
/METHOD=ENTER MIPEX agea R_gndr R_blgetmg eduyrs dummy_deciel2
dummy_deciel3 dummy_deciel4 dummy_deciel5 dummy_deciel6 dummy_deciel7
dummy_deciel8 dummy_deciel9 dummy_deciel10 rlgdgr dummy_werkloos
dummy_stedelijk dummy_grootstedelijk dummy_samenwonend.
```